

17. mai 2022, tale ved minnebautaen Røyken kirke kl. 12.45, tale og kransnedleggelse

Kjære alle sammen, gratulerer med dagen!

Endelig kunne jeg si de ordene her, sammen med alle dere ☺ Det er tre år siden vi feiret dagen med folkefest – slik som vi elsker å gjøre det – her ved Røyken kirke, i hele Asker og i hele Norge.

I dag er det også første gang etter at vi ble en ny kommune at vi kan feire på tradisjonelt vis, og selv om jeg har feiret her før, har jeg ikke feiret slik seg hør og bør. Jeg har gledet meg enormt – og det kjennes helt fantastisk.

Jeg tror vi er mange som har fått innfridd forventningene til dagen så langt – jeg ser i alle fall veldig mange glade ansikter fra her jeg står, og det varmer virkelig langt inn i hjertet. Jeg håper dere kjenner det også.

Smilene varmer – sola varmer. Bygda vår er på sitt vakreste fra naturens og vårens side, og i tillegg pyntet til fest med omhu og kjærlighet, til denne store, etterlengtede dagen.

Før jeg kom hit var jeg med i barnetoget som gikk forbi Skaugum. Det var også en etterlengt opplevelse, som i år ble helt spesiell. Stemningen og det store oppmøtet langs ruten vitner om at dette betyr mye, og jeg er så takknemlig for at kronprinsfamilien vår opprettholder denne tradisjonen sammen med oss.

Samtidig er jeg glad for at vi har så mange levende, lokale tradisjoner i hvert enkelt tettsted – med barnetog som fyller gatene i hele den langstrakte kommunen vår; fra Tofte i sør, til Røyken cirka midt på, og så til Billingstad i nord.

Barnetogene er jo selve symbolet på den norske måten å feire nasjonaldagen på!

I dag feirer vi Norges grunnlov; at vi bor i et fritt land med demokratiske verdier. Og vi feirer det på best mulig vis; i lokalmiljøene våre, med arrangementer som er åpne for alle.

Det er rett og slett fellesskapet vi feirer denne dagen! Fellesskapet som den sterkeste bærebjelken i et godt samfunn der hver og én av oss kan leve gode liv – og fellesskapet som den sterkeste bærebjelken i et sterkt demokrati for landet vårt.

I dag gjenopptar vi de gode og hyggelige tradisjonene våre, og vi tar feiringen tilbake til gater, torg og skoler. Og nettopp det er kanskje viktigere enn vi tenker

over. For når vi samles her ved minnebautaen, på skolen i nærmiljøet, sammen med kjente og ukjente i veteranbilkortesje eller båttog på Oslofjorden – de to sistnevnte for øvrig nye tradisjoner, født under korona☺ – da knytter vi verdifulle bånd mellom oss – gjennom felles opplevelser, felles minner og felles forventninger.

Og når noen kommer nye til bygda eller til nabolaget, fra andre steder i Norge eller fra andre land, da er det enkelt å si; sånn er tradisjonen her; bli med!

Et samfunn der vi alle kjenner tilhørighet og betydning – samme hvor vi kommer fra, hvordan vi ser ut, hvilke interesser vi har, hvem vi elsker og hva vi tror – er avgjørende viktig for at vi som mennesker skal kunne ha det bra.

Og å bidra til dette inkluderende fellesskapet, er det viktigste hver og én av oss kan gjøre i hverdagen for å beskytte demokratiet vårt.

Det handler om å være hjelpsom og raus. Ta initiativ eller bli med når andre spør. Heie på og rose hverandre når vi kan. Bite i oss de negative kommentarene til og om hverandre. Prøve å sette oss inn i våre medmenneskers situasjon. Ikke dømme hverandres leve- og væremåte, for hvilken rett har vi egentlig til det?

Det er ikke noe hokus pokus, men det kommer heller ikke helt av seg selv. Det krever bevissthet og kanskje litt øvelse. Og så krever det at vi som er voksne går foran som gode eksempler for barn og unge i det vi sier og gjør.

Jeg synes det er ganske så fint å tenke på; at vi kan gjøre en stor og viktig forskjell for de vi har rundt oss – både de vi har nære, og de som er lengre unna.

Vi er en bygd, i et lite land, i et privilegert hjørne av verden – men så absolutt en del av verden. Når vi feirer vårt fagre, frie og fredelige fedreland den 17. mai, gjør vi aldri det uten å ta inn over oss at samtidig som vi står her, lever mange mennesker på den samme kloden som oss, under helt andre forhold; krig og konflikt, undertrykking og forfølgelse, konsekvenser av klimaendringene, sult- og naturkatastrofer.

Under arrangementet vi hadde her på 17. mai i fjor, nedskalert på grunn av pandemien, men likevel en verdig markering av dagen, leste jeg disse strofene fra Salme 678:

Vi løfter våre hender opp i bønn for verden. La dem som lider, finne vern mot kalde hjerters is og sne!

Den gang tenkte jeg spesielt på alle menneskene i verden som ikke hadde vår velferd å lene seg på da viruset tok både liv og livsgrunnlag fra de allerede vanskeligstilte.

I år løfter vi våre hender i bønn for alle som lider på grunn av krigen i Ukraina.

Vi er sinte og lei oss på vegne av alle som rammes direkte, og vi er redde og urolige for de langsiktige konsekvensene, det ubegripelige faktum at dette skjer i Europa, i vår tid. Disse følelsene var også tydelig med oss da vi markerte frigjørings- og veterandagen den 8. mai, blant annet akkurat her ved minnebautaen.

Men enn så grusom denne krigen er, slik alle kriger er, så ser vi også at det skjer gode ting.

Mennesker i hele Europa, Norge og Asker stilte fra invasjonens første dag opp for å hjelpe med det de kunne. Busser, ledig husrom, innsamling av klær, leker og utstyr, kakesalg og pengedonasjoner.

På akuttmottaket på Filtvet jobbet tidligere flyktninger med å gjøre klart for Ukrainerne som skulle komme.

I mars tok en av de større bedriftene i kommunen vår kontakt med meg på e-post. I emnefeltet sto det «Hvordan kan vi hjelpe?». Det endte med at de skal ta ansvar for å oppgradere uteområdene på akuttmottaket på Filtvet. De betaler for det som skal kjøpes inn, og bedriftens ansatte gjør jobben i arbeidstiden sin.

Vi er flest som vil hverandre vel i verden. Det er viktig at vi minner oss selv og hverandre på det, når vi mister litt motet av fæle ting som skjer. Og igjen; vi kan være med på å gjøre en forskjell.

Det er helt avgjørende for de som trenger oss her og nå – og det er avgjørende for en positiv utvikling i verden, at vi alle gjør vårt – i stort og smått. Og slik har det alltid vært.

Blant de aller siste ordene Bjørnstjerne Bjørnson skrev før han døde i 1910 var; **De gode gjerninger redder verden.** Ordene var dedikert noen fattige, polske arbeiderkvinner som til tross for sin egen vanskelige situasjon, hadde startet en innsamlingsaksjon for noen som hadde det enda verre enn dem selv.

Gode gjerninger – mennesker som gjør en innsats for andre – som kjemper for saker de tror på – har alltid reddet verden, fått den fremover.

Den 21. april i år feiret vi at det var 50 år siden straffelovens paragraf 213, som forbød homofilt samkvem, ble opphevet. Vi heiste regnbueflaggene i rådhusparken for å hedre dem som kjempet for skeive rettigheter i en tid da det krevde stort mot og store offer, og vi feiret at storsamfunnet anno 2022 jobber for enda mer mangfold.

I dag opplever mange av de minste barna våre «en ekte» 17. mai for første gang. Jeg kan levende forestille meg treåringenes lykke når de skjønner hva dette innebærer – og når de skjønner at sånn er det hvert år. Enda en ting å glede seg til; julaften, bursdag og 17. mai☺ I dag kjennes det som alt på en gang☺

2022 står i feiringens tegn, og jeg er virkelig glad for at korona ikke skal sette en stopper for hverken Frivillighetens år, Skeivt kulturår, Asker kulturfestival eller noen andre festivaler, cuper, konserter, løp, forestillinger eller andre samlinger og arrangementer, som vår fantastiske frivillighet, idrett, kulturliv, næringsliv og engasjerte innbyggere står bak.

Jeg vil oppfordre alle, ja kanskje utfordre dere, til å oppsøke minst ett nytt sted eller én ny aktivitet, i tiden som kommer. Det skal i alle fall ikke stå på tilbud og muligheter, og mye av det som skjer er gratis.

Kanskje er det noen som er her for første gang? I så fall; ekstra varmt velkommen til dere! Og til alle dere som kom hit tradisjonen tro; tusen takk for at dere kom tilbake, for at dere holder liv i tradisjonene – og fellesskapet vårt.

Jeg er så takknemlig for at for at vi lever i fred og frihet her i Norge, slik vi har gjort det siden mai for 77 år siden. Som jeg unner alle mennesker i verden å leve slik; i fred, frihet og demokrati.

Med en tanke til alle som lever i ufrihet i dag, i Ukraina og andre steder i verden, vil jeg lese starten på Kong Haakon VII tale til det norske folk, holdt over radioen fra London, på denne dagen i frigjøringsåret 1945. Han sa:

Kjære landsmenn! Atter kan vi feire 17. mai som et fritt folk, atter kan vi feire dagen som det den har vært for alle nordmenn siden fedrene på Eidsvoll gav oss grunnloven. Vi har ført krigen for å forsvare det som alle nordmenn siden den gang har satt høyest i livet; friheten.

***

Og med de ordene legger vi ned krans til minne om de lokale heltene som falt i kampen for Norge under andre verdenskrig.

***

Kjære alle sammen; vi har så uendelig mye å være takknemlige for i Norge – vi har så mye å beskytte – og vi har så mye å feire i dag.

Hurra for 17. mai – og igjen; gratulerer med dagen.